

N:o 14.

*Af Herr Mannerskantz: Om upptagande af ett utländskt amor-
teringslån å 30 millioner kronor till förstärkande af
den inhemska industriens förlagskapital.*

Sedan vårt folk under en längre följd af fredliga och lyckliga år, än det kanske någonsin förr fått åtnjuta, successive, men med starka och raska steg synts gå upp till en förut okänd höjd af materiel kraft och ekonomiskt välstånd, derifrån det satts i tillfälle att med starkt utvecklade verksamhet och stor framgång arbeta på sin både materiella och andliga förkofran, hafva plötsligen händelser inträffat, som ej blott stannat framåtskridandet i sin förut säkra gång, utan börjat vända det om till ett alltmera hotande starkt nedåtgående. En våldsam stöt af en bland sådana stora affärskriser, som stundom utbryta öfver andra länder, har med här förut ej vanlig styrka träffat äfven vårt land — sänkt priset och hämnat afsättningen af åtskilliga bland våra mest betydande exportartiklar, och derigenom både störande inverkat å den inhemska produktionen deraf och minskat tillgången å för vår obehindrade samfärdsel med utlandet erforderliga bytesmedel med deraf följande börjande svårigheter inom våra både yttre och inre kreditförhållanden — och den har denna gång åstadkommit en så mycket starkare verkan, som den kommit öfver oss oförberedt och oväntadt i den för oss mest olägliga tidpunkt, då vi nedlagt och fastläst högst betydlig del af våra egna kapitaltillgångar, och äfven väl hårdt anlitat vår kreditkraft för utförande af storartade icke blott allmänna utan ock enskilda arbetsföretag, hvilkas väntade och säkerligen i framtiden påräkneliga rika och stärkande frukter ännu knappt hunnit börja att om ock blott i ringa mån inbergas. Det kan sägas med något skäl, och har också ofta blifvit sagdt, särdeles om de stora och

många enskilda jernvägsanläggningar, som blifvit under de senare åren gjorda, att dessa företag utförts på oförsigtigt och ovarsamt sätt och utan rätt beräkning af de krafter som härtill funnits att använda; men om än så är, får skulden därför ej ensamt skjutas på dem som inom skilda orter arbetat för denna utveckling i någon jernbredd med andra orter, utan begge statsmakterna, som på många ställen härtill uppmuntrat och bidragit och som hitfört de rika penningeflöden som länge tycktes visa sig vilja räcka dertill, måste dela ansvaret härför. Och af allt som blifvit handladt och uträttadt i alla de angifna rigtningarne, måste otvifvelaktigt hela samhället erkännas komma att hafva den största och varaktigaste nyttan; ty de som komma efter oss skola finna att vi, i det af vidsträckta kommunikationer öfver allt genomkorsade land, som vi lemna dem i arf, gifvit ett rikare fält för höjande af vårt svenska folks kraftiga och säkra ställning bland andra folk än det vi emottagit. Men skall detta kunna ske i en icke alltför aflägsen framtid, då få vi icke låta den inträffande motgången hindra oss att fortsätta vårt väl började arbete — icke lugnt och likgiltigt overksam åse, om, i brist af medel för dess utförande, det industriella arbetet i trängre eller vidare kretsar afstannar — utan då sådan fortsatt verksamhet förhindrande förlagsbrist och kreditsvaghet har uppenbarat sig, och då landets nu egande penning- och kreditanstalter icke ega den starka organisation, att de kunna anses hafva förmåga att lemna det stöd och den hjälp som härvid erfordras, tror jag att det tillhör icke blott landets regering utan ock dess representation, att vid detta särskilda tillfälle, då det väl behöfves, stödja och stärka den i landet arbetande befolkningens krafter så att de fortfarande må kunna förmå både att upprätthålla statshushållets börda och befrämja hela samhällets välfärd i alla rigtningar. Och under denna uppfattning och för att rigta uppmärksamheten å den viktiga angelägenhet som nu blifvit vidrörd, vågar jag, då ingen annan med sådant syfte ännu framträd, med stöd af hvad nu i korthet blifvit anfördt, vördsamligen föreslå Riksdagen att besluta:

- 1:o. Att till förstärkning af landets, genom användning för enskilda jernvägsbyggnaders utförande, allt för mycket minskade tillgång å för den industriella verksamhetens ostörda bedrivande erforderligt förlagskapital — genom sitt Riksgäldskontor i utlandet upptaga ett amorteringslån af tretio millioner kronor samt dervid föreskrifva:
- 2:o. Att de på detta sätt anskaffade förlagsmedlen skola användas, antingen

- a) för öfvertagande af obligationer, som blifvit utfärdade för anläggning af sådana jernvägsbyggnader, som stå i samband med statens banor eller tillföra dessa banor ökad trafik, och som kunna inköpas till ett sådant pris, att räntan å det för obligationsköpet använda kapitalet, genom jernvägens skäligen beräknade behållna trafikinkomst kan motsvaras; eller
- b) att till bolag, som bildats för jernvägsanläggningar af förutnämnda beskaffenhet, lemna försträckningar af sådant belopp, som erfordras, för att under bestämdt antal år betäcka den brist, hvarmed den behållna trafikinkomsten understiger annuiteten å för jernvägsbyggnadens utförande upptagna amorteringslån; eller
- c) genom tillhandahållande, i för den större rörelsen gagnelig form, af på viss längre tid och emot fullgod säkerhet lemnadt förlag, eller användning på något annat verksamt nyttigt och utförbart sätt, som kan anses tjenligt, att återföra stadga inom den rubbade allmänna krediten och förebygga ett långvarigt, skadligt verkande, afbrott i den stadigt fortgående kraftens utveckling inom landets näringar, hvaraf icke blott hela samhällets, utan ock statshushållets framtida välbefinnande är beroende; men med förbehåll att på viss tid för annan användning utlemnade förlagsmedel, i den mån de återställas, skola i jernvägsföretag nedläggas.

Vid framställande af nu afgifna förslag, har jag velat framhålla, hvad jag, efter min uppfattning om den nuvarande ekonomiska ställningen i landet anser vara hufvudsak, eller att så skyndsamt som möjligt söka att afhjelpa den stora förlagsbrist, som genom hvarjehanda sammanströmmande orsaker plötsligen här har uppkommit och som jag anser skola föranleda framtida oberäknelig skada, om den lemnas obeaktad. Men för att kunna utföra dessa förslag på för landet mest gagnande och betryggande sätt är det otvifvelaktigt nödvändigt att i afseende å förslagets verkställighet, för organisationen af uppdraget derom och för beredande af nödig kontroll och säkerhet meddela åtskilliga mera noggranna bestämmelser och fullständiga föreskrifter, än jag känt mig hafva insigt eller rådrom nog att nu kunna föreslå; — men åt det Utskott, som får ärendets förberedande behandling sig anförtrodd, torde öfverlemnas,

att, om det gillar förslaget hufvudsyftning, utreda och föreslå allt som för dess fullständigande och verkliggörande erfordras.

I sammanhang med hvad jag nu yttrat och föreslagit kan jag ej underlåta att uttala min åsigt om önskligheten deraf att, sedan lugn inträdt efter den pröfvande skakning, hvaraf vår ekonomiska ställning nu hemsökes, statsmakterna måtte taga i allvarligt öfvervägande, huru de verkligen stora felaktigheter i vår nuvarande finansiella organisation skola kunna afhjelpas, hvarifrån vår — oaktadt den högst betydligt förökade ekonomiska utveckling och materiella styrka, som vårt land under sistförflutna årtionden obestriddligen förvärfvat — nu uppenbarade allt för svaga motståndskraft vid sådana tilldragelser inom den stora affärsvärlden, som den, för hvilken vi nu varit blottställda, kan anses hafva sin rätta rot eller sitt egentliga upphof. Och jag tror att de begge Utskott, som, fastän på skilda håll, hafva uppdrag att öfverse, angifva och föreslå allt som tillhör den omsorgsfulla vården om landets finansiella angelägenheter, skulle göra rätt uti att redan nu allvarligen rikta Riksdagens och landets uppmärksamhet å behovet att på sundare och fastare sätt än hittills ordna hela vårt penningeväsende, samt föreslå Riksdagen att för denna viktiga sak begära landets regerings medverkan.

Stockholm den 28 Januari 1879.

Carl Axel Mannerskantz.

N:o 15.

Af Herr Stråle, Gustaf Holdo: Om tillägg i 67 § af Konkurslagen den 18 September 1862.

Uti konkurslagen af den 18 September 1862 infördes en alldeles ny bestämmelse om tillsättande af en Rättens ombudsman uti hvarje gäldbundet bo, som skulle utredas medelst konkurs. Mycket tvifvel är rådande om nyttan af dylika ombudsmän, men intet tvifvel om den